

Nr 160.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen angående pension till en förman och vissa arbetare vid statens järnvägar; given Stockholms slott den 20 april 1915.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen medgiva,

att en var av nedannämnda vid statens järnvägsbyggnader anställda eller förut anställda personer, nämligen förmanen Axel Otto Söderberg, stenarbetaren Johan Alfred Nyström samt arbetarna Karl Johan Johansson från Frösö församling, Albert Pettersson Fröjd, Frans Gustaf Svensson, Karl Gustaf Andersson Folke, Johannes Andersson, Johannes Larsson Moberg, Johan Emil Karlsson, Frans Oskar Cedervall, Karl Axel Johannesson, Nils Andersson, Gustaf Alfred Hagman, Karl Pettersson, Sven Andreasson Bergström, August Johansson och Karl Johan Johansson i Alingsås må från och med månaden näst efter den, varunder han entledigats eller varder entledigad från sin anställning vid statens järnvägar — dock icke i något fall för tid före den 1 januari 1915 —, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten åtnjuta årlig pension till belopp av 300 kronor, under villkor emellertid att, därest pensionstagare framdeles skulle erhålla anställning mot avlöning av statsmedel, uppgående till ett för en var beräknat årligt medelinkomstbelopp av respektive 1,200 kronor för förman och yrkesarbetare samt 900 kronor för vanlig arbetare eller därutöver, pensionen skall, så länge sistnämnda anställning varar, upphöra att utgå samt att, vid sådan avlönings uppbärande i övrigt, pensionen skall minskas, så att densamma jämte avlöningen icke uppgår till högre belopp än nämnda medelinkomst.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Oscar von Sydow.

---

*Utdrag av protokollet över civilärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
den 20 april 1915.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern HAMMARSKJÖLD,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena WALLENBERG,
Statsråden HASSELROT,
VON SYDOW,
friherre BECK-FRIIS,
STENBERG,
LINNÉR,
MÖRCKE,
VENNERSTEN,
WESTMAN,
BROSTRÖM.

Departementschefen, statsrådet von Sydow anförde:

I underdånig skrivelse den 9 april 1915 har järnvägsstyrelsen hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva pension åt nedannämnda vid statens järnvägsbyggnader nu anställda eller förut anställda personer, nämligen förmannen Axel Otto Söderberg, stenarbetaren Johan Alfred Nyström samt arbetarna Albert Pettersson Fröjd, Frans Gustaf Svensson, Karl Gustaf Andersson Folke, Johannes Andersson, Johannes Larsson Moberg, Johan Emil Karlsson, Frans Oskar Cedervall, Karl Axel Johannesson, Nils Andersson, Gustaf Alfred Hagman, Karl Pettersson, Sven Andreasson Bergström, August Johansson ävensom Karl Johan Johansson från Frösö församling.

Liknande pensionsfrågor vid 1906, 1907, 1909, 1910, 1911, 1912, 1913 och 1914 års riksdagar.

Innan jag övergår till att närmare redogöra för innehållet i järnvägsstyrelsens ifrågavarande skrivelse, må omförmälas de av Kungl. Maj:t vid 1906, 1907, 1909, 1910, 1911, 1912 och 1913 års riksdagar samt 1914 års senare riksdag gjorda framställningar i liknande syfte samt riksdagens i anledning därav fattade beslut.

Vid 1906 års riksdag föreslog Kungl. Maj:t (proposition nr 114) riksdagen medgiva, att åtskilliga arbetsförmän och arbetare vid statens järnvägsbyggnader finge under vissa villkor från och med månaden näst efter den, varunder de av järnvägsstyrelsen entledigades eller entledigats från anställning vid statens järnvägsbyggnader, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten åtnjuta årliga pensioner till belopp av respektive 400, 325, 300 och 250 kronor.

Med anledning av denna Kungl. Maj:ts framställning förklarade riksdagen (skrivelse nr 146), ehuruval i ärendet icke förekommit något därom, att de till erhållande av pensioner föreslagna förmän och arbetare i följd av ålderdom, sjukdom eller eljest vore oförmögna att genom arbete förvärva sitt uppehälle, sig anse billigheten fordra, att dessa personer av statsmedel tillerkändes något understöd med anledning av deras långvariga arbete vid statens järnvägsbyggnader.

Riksdagen fann emellertid icke samtliga omförmälda förmän och arbetare böra beviljas pensioner att utgå för deras återstående livstid utan ansåg, att de jämförelsevis yngre och fullt arbetsföra bland dem lämpligen borde erhålla det ifrågasatta understödet såsom gratifikation för en gång till hjälp vid bestridande av deras eget och familjernas uppehälle vid återflyttningen till hemorten samt under den tid, som kunde åtgå, innan annat arbete erhöles; och förklarade sig riksdagen finna skäligt, att livstidspensioner beviljades de förmän och arbetare, vilka uppnått minst 55 års ålder och räknade minst 24 tjänstår.

Beträffande pensionernas belopp sökte riksdagen finna en annan beräkningsgrund för pensionsbeloppens storlek än den av Kungl. Maj:t använda. I sådant hänseende erinrade riksdagen, att, enligt lagen angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete den 5 juli 1901, arbetsgivare vore skyldig att åt arbetare, varmed i nämnda lag förstodest jämväl arbetsförmän, utgiva en årlig livränta av 300 kronor, därest arbetaren genom olycksfall i arbetet för framtiden mist arbetsförmågan. Vid sådant förhållande och då staten som arbetsgivare i nu förevarande fall icke syntes böra vidkännas större underhållsskyldighet vid ifrågavarande arbetares avskedande, än om dessa skulle genom olycksfall i arbetet mist arbetsförmågan för framtiden, fann riksdagen nämnda be-

lopp, 300 kronor, skäligen böra bestämmas för de pensioner, som beviljades åt en var arbetsförman och arbetare.

Jämväl vid 1907 års riksdag föreslog Kungl. Maj:t (proposition nr 140) riksdagen medgiva, att åtskilliga förmän och arbetare vid statens järnvägsbyggnader måtte å allmänna indragningsstaten få åtnjuta årlig pension, därvid Kungl. Maj:t på grund av riksdagens beslut år 1906 föreslog beloppet för dessa pensioner till 300 kronor. Såsom villkor för pensionernas åtnjutande föreslog Kungl. Maj:t vidare, att, därest pensionstagare framdeles skulle erhålla anställning mot avlöning av statsmedel, uppgående till det för en var beräknade årliga medelinkomstbelopp av respektive 1,200 kronor inom gruppen förmän och yrkesarbetare och 900 kronor inom gruppen vanliga arbetare eller därutöver, pensionen skulle, så länge anställningen varade, upphöra att utgå samt att, vid sådan avlönings uppbärande i övrigt, pensionen skulle minskas, så att densamma jämte avlöningen icke uppginge till högre belopp än nämnda medelinkomst.

Denna Kungl. Maj:ts framställning blev av riksdagen bifallen (skrivelse nr 10).

I statsverkspropositionen till 1909 års riksdag föreslog Kungl. Maj:t riksdagen medgiva pension åt två förmän och tre arbetare vid statens järnvägsbyggnader med samma belopp och under enahanda villkor, som godkänts vid 1907 års riksdag.

Med anledning av berörda framställning yttrade riksdagen (skrivelse nr 10), att i avseende å de tre arbetarna den lämnade utredningen icke gåve vid handen annat, än att de skulle fortfarande vara, åtminstone i förhållande till sin ålder, arbetsdugliga. Ehuru riksdagen ansåge, att deras levnadsålder, som utgjorde respektive 62, 56 och 58 år, icke borde i och för sig anses föranleda pensionering, ville riksdagen dock icke underlåta att bifalla förevarande framställning, då den i viss mån hade stöd uti förut av riksdagen fattade beslut i likartade fall. Beträffande de bägge förmännen, som ådragit sig svår och på deras arbetsförmåga menligt inverkan sjuklighet, hade riksdagen intet att erinra mot meddelande av de för dem föreslagna pensionerna. Riksdagen uttalade därjämte det antagandet, att de av ifrågavarande förmän och arbetare, som ännu vore arbetsföra, bleve bibehållna i statens järnvägars tjänst.

Slutligen hava särskilda av Kungl. Maj:t till 1910, 1911, 1912 och 1913 års riksdagar samt 1914 års senare riksdag gjorda framställningar (proposition nr 134 år 1910, statsverkspropositionen, tionde huvudtiteln,

punkten 20, år 1911, proposition nr 189 år 1912, proposition nr 141 år 1913 och proposition nr 94 år 1914) om pension åt vissa förmän och arbetare vid statens järnvägsbyggnader, att utgå med samma belopp och efter enahanda grunder som de av 1907 års riksdag tillämpade, blivit av riksdagen bifallna (skrivelser nr 10 åren 1910, 1911, 1912, 1913 och 1914).

Järnvägsstyrelsens förvarande framställning.

I nu föreliggande skrivelse den 9 april 1915 har järnvägsstyrelsen meddelat, att i likhet med vad som förut ägt rum ansökningar om utverkande av statsunderstöd inkommit till styrelsen från en förman och från åtskilliga arbetare, vilka samtliga under längre tid med gott vitsord arbetat vid statens järnvägsbyggnadsföretag och av vilka flertalet därjämte enligt företedda intyg genom sjukdom eller kroppsskada fått sin arbetsförmåga i mer eller mindre hög grad minskad.

Beträffande ifrågavarande sökandes tjänstetid har järnvägsstyrelsen anmärkt, att fullständiga förteckningar å de vid järnvägsbyggnaderna under den gångna tiden anställda arbetare saknas, vartill kommer, att en stor del av arbetsbefälet antingen avlidit eller lämnat tjänsten. Det har för övrigt befunnits omöjligt för befälet att lämna detaljerade uppgifter rörande varje särskild, kanske för lång tid tillbaka anställd arbetares tjänstetid. Dennas längd har således icke kunnat genom officiella handlingar bestyrkas, utan har styrelsen härvidlag, såsom vid avgivande av enahanda framställning rörande de arbetare, som år 1914 tilldelades understöd, ansett sig kunna utgå från av sökandena själva lämnade tjänsteförteckningar, vilka utförligt angiva tiden och platsen för anställningen, och detta så mycket hellre, som berörda uppgifter, i den mån de kunnat kontrolleras, visat sig vara riktiga.

I avseende å vederbörandes lönevillkor har styrelsen meddelat, att medelavlönningen för ifrågavarande förman och arbetare kan beräknas hava uppgått, för den förre till 1,200 kronor och för de senare till 900 kronor för år.

Styrelsen har utgått från det antagandet, att huvudsakligen enahanda villkor med avseende å levnads- och tjänstålder m. m., vilka under de senaste åren varit för Kungl. Maj:t och riksdagen bestämmande vid beviljande av pensioner åt järnvägsbyggnadsarbetare, jämväl nu skulle komma till tillämpning.

Med tillämpning av förberörda grunder skulle pension komma att utgå till i nedanstående tablå upptagna förman och arbetare. I tablå har jämväl angivits det antal levnadsår, en var uppnått eller uppnår

under år 1915, ävensom antalet av hans tjänstår; och framgår av tablån tillika, huruvida vederbörande fortfarande äro i arbete vid statens järnvägsbyggnader eller icke.

Namn och befattning.	Levnadsår.	Tjänstår.	Anmärkingar.
Karl Johan Johansson, arbetare..	62	36	{ Därav 4 år vid fästningsbyggnad; fortfarande i arbete vid statens järnvägsbyggnader.
Albert Pettersson Fröjd, arbetare	61	27	{ Därav 1 år vid fästningsbyggnad; upphörde att arbeta vid statens järnvägsbyggnader 1914.
Frans Gustaf Svensson, arbetare	57	25	{ Därav 3 år vid fästningsbyggnad och 2 år vid Porjus kraftverksbyggnad; fortfarande i arbete vid statens järnvägsbyggnader.
Johan Alfred Nyström, stenarbetare	61	27	{ Fortfarande i arbete vid statens järnvägsbyggnader.
Karl Gustaf Andersson Folke, arbetare	60	33	» » »
Axel Otto Söderberg, förman.....	66	27	» » »
Johannes Andersson, arbetare	64	28	» » »
Johannes Larsson Moberg, arbetare	66	30	{ Därav 8 år vid fästningsbyggnad; fortfarande i arbete vid statens järnvägsbyggnader.
Johan Emil Karlsson, arbetare ...	55	25	{ Fortfarande i arbete vid statens järnvägsbyggnader.
Frans Oskar Cedervall, arbetare..	56	31	» » »
Karl Axel Johannesson, arbetare	56	36	{ Därav de senaste 7 åren vid statens järnvägars banavdelning, där han fortfarande har anställning.
Nils Andersson, arbetare.....	68	48	{ Därav de senaste 11 åren vid statens järnvägars banavdelning, där han fortfarande har anställning.
Gustaf Alfred Hagman, arbetare.	60	30	{ Därav de 3 senaste åren vid statens järnvägars banavdelning, där han fortfarande har anställning.
Karl Pettersson, arbetare	67	41	{ Därav de senaste 17 åren vid statens järnvägars banavdelning, där han fortfarande har anställning.
Sven Andreasson Bergström, arbetare	55	35	{ Därav 8 år vid fästningsbyggnad och 3 år vid Porjus kraftverksbyggnad; ej kvar i arbete.
August Johansson, arbetare	68	32	{ Därav de senaste 4 åren vid Porjus kraftverksbyggnad; ej kvar i arbete.

På grund av det anförda har styrelsen hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att ovannämnde förman samt en var av

ovan uppräknade arbetare måtte från och med månaden näst efter den, varunder han entledigas eller entledigats från anställning vid statens järnvägar — dock icke i något fall för tiden före 1915 års början —, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten åtnjuta årlig pension till belopp av 300 kronor under enahanda förbehåll, som förut gjorts.

Statskontorets
utlåtande. Över järnvägsstyrelsens nu ifrågavarande framställning har statskontoret den 15 april 1915 avgivit infordrat utlåtande och däri förklarar sig, på grund av vad järnvägsstyrelsen i ärendet meddelat och anfört, icke hava något att erinra mot avlåtande till riksdagen av proposition i överensstämmelse med styrelsens förslag.

Ansökan av
arbetaren K. J.
Johansson. I detta sammanhang får jag tillika anmäla, att förre arbetaren vid statens järnvägsbyggnader Karl Johan Johansson, numera bosatt i Alingsås, uti en till Kungl. Maj:t i januari 1915 ingiven skrift — med bifogande av frejdbetyg, läkarintyg, medellöshetsbevis och tjänsteförteckning — anhållit om pension av statsmedel.

Till stöd för ansökningen har Johansson, som är född år 1841 och alltså nu uppnått en levnadsålder av 74 år, anfört, att han under 28 års tid varit arbetare vid statens järnvägar samt att han år 1905, då han på grund av ålder och nedsatta kroppskrafter måste upphöra med tyngre arbeten, slutat sin anställning vid nämnda järnvägar. Därefter hade han uppehållit sig med förtjänst av lättare arbete och på besparingar från sin krafts dagar. Numera vore han emellertid oförmögen till arbete.

Järnvägs-
styrelsens
utlåtande. Med anledning av Johanssons ansökan har järnvägsstyrelsen avgivit infordrat utlåtande den 9 april 1915 och därvid — under åberopande av innehållet i sin ovan återgivna framställning av den 9 april 1915 — hemställt, att, enär Johansson, vars tjänsteförteckning, i den mån den kunnat kontrolleras, av styrelsen befunnits riktig, syntes hava vid sin avgång ur statens järnvägsbyggnaders tjänst år 1905 uppfyllt de av statsmakterna för erhållande av pension hittills tillämpade fordringar i avseende å levnads- och tjänstår samt nu visats vara på grund av sjukdom oförmögen att genom arbete förvärva sitt uppehälle, Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att Johansson finge från ingången av år 1915 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten åtnjuta en årlig pension till belopp av 300 kronor.

I ett den 15 april 1915 i ärendet avgivet utlåtande har statskontoret förmått, att, då statskontoret icke hade något att erinra mot vad järnvägsstyrelsen i sitt nyssnämnda utlåtande föreslagit, statskontoret förenade sig i styrelsens hemställan.

Statskontorets
utlåtande.

Då riksdagen sedan år 1906 i ett stort antal fall av likartad beskaffenhet med de nu föreliggande beviljat begärda pensioner åt personer, anställda eller förut anställda vid statens järnvägsbyggnader, anser jag i likhet med järnvägsstyrelsen och statskontoret pension med föreslaget belopp böra beredas nu ifrågavarande förman och arbetare, vilka samtliga uppnått den levnads- och tjänstålder, som i allmänhet ansetts böra utgöra villkor för pensions erhållande. Beträffande den årliga medelavlöningen för yrkesarbetare, till vilka den ovan omförmålde stenarbetaren Nyström är att hänföra, har denna, enligt vad järnvägsstyrelsen upplyst, av styrelsen beräknats hava uppgått till samma belopp som för förman eller till 1,200 kronor.

Departements-
chefens
yttrande.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:tt måtte föreslå riksdagen medgiva,

att en var av nedannämnda vid statens järnvägsbyggnader anställda eller förut anställda personer, nämligen förmanen Axel Otto Söderberg, stenarbetaren Johan Alfred Nyström samt arbetarna Karl Johan Johansson från Frösö församling, Albert Pettersson Fröjd, Frans Gustaf Svensson, Karl Gustaf Andersson Folke, Johannes Andersson, Johannes Larsson Moberg, Johan Emil Karlsson, Frans Oskar Cedervall, Karl Axel Johansson, Nils Andersson, Gustaf Alfred Hagman, Karl Pettersson, Sven Andreasson Bergström, August Johansson och Karl Johan Johansson i Alingsås må från och med månaden näst efter den, varunder han entledigats eller varder entledigad från sin anställning vid statens järnvägar — dock icke i något fall för tid före den 1 januari 1915 —, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten åtnjuta årlig pension till belopp av 300 kronor, under villkor emellertid att, därest pensionstagare framdeles skulle erhålla anställning mot avlöning av statsmedel, uppgående till ett för en var beräknat årligt medelinkomstbelopp av respektive 1,200 kronor för förman och yrkesarbetare

samt 900 kronor för vanlig arbetare eller därutöver, pensionen skall, så länge sistnämnda anställning varar, upphöra att utgå samt att, vid sådan avlönings uppbärande i övrigt, pensionen skall minskas, så att densamma jämte avlöningen icke uppgår till högre belopp än nämnda medelinkomst.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen behagade Hans Maj:t Konungen lämna bifall och förordnade, att till riksdagen skulle avlåtas proposition i ärendet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Conr. Falkenberg.